

Peaminister Andrus Ansipi ülevaade Riigikogule valitsuse tegevusest Euroopa Liidu poliitika teostamisel, 14. detsembril 2010

Austatud Riigikogu juhataja,
Lugupeetud Riigikogu liikmed,
Ekstsellentsid – daamid ja härrad,

Mul on suur au anda teile selle Riigikogu koosseisu ees viimane ülevaade valitsuse tegevusest Euroopa Liidu poliitika teostamisel. Esmakordselt kaasaegse Eesti ajaloos on valitsusel olnud võimalus mõjutada Euroopa kurssi ilma katkestusteta – neli aastat järjest. See fakt iseenesest on kõnekas, kuid kahtlemata seab see minu valitsusele ka kõrgendatud ootused.

Neist neljast aastast pea poolt valitses maailmas majanduskriis. Lõppev majanduskriis ei erine vähemalt ühe näitaja poolest eelnenutest. Nimelt viimsepäevakuulutajaid on endiselt väga palju. Eurotsooni peatsest hukust, siseturu vältimatust lagunemisest ning Euroopa Liidu paratamatust hääbumisest on viimase aasta jooksul tihti räägitud.

Umbes sama tihti, kui pärast põhiseaduse lepingu ratifitseerimiseks korraldatud referendumite läbikukkumist Prantsusmaal ja Madalmaades viis aastat tagasi. Või pärast inglise naela väljumist Euroopa vahetuskursimehhanismist aastal 1992. Või pärast seda, kui president de Gaulle keelas Prantsusmaa esindajatel osaleda Euroopa Majandusühenduse institutsioonide töös 1965. aastal. Hoolimata mõningasest pessimismist ei ole Euroopa loomine kunagi katkenud. Pigem on meiega liitunud. Põhjus on väga lihtne. Meie, eurooplased, teame, et hoolimata raskustest on see parim võimalik tee. Peatumise või katkestamise kergus on illusoorne. Tagasimineku hind ei oleks kellelegi vastuvõetav.

Mitmel liikmesriigil on täna tõsised probleemid, mis mõjutavad ka euroala tervist. Kuid need, kes on asunud Euroopale hinge kella lööma, peavad pettuma. Hoolimata negatiivsetest ootustest oleme suutnud paindlikult ja otsustavalt muutustele reageerida.

Paljud ei uskunud, et Euroopa on üldse võimeline taolisi samme astuma. Kuid tänu terve 2010. aasta jooksul vastu võetud otsustele suudab eurotsoon täna paremini probleemidega toime tulla kui eile. Ja homme veelgi paremini kui täna.

Seetõttu kiidame nädala lõpus toimuval ülemkogul heaks alalise stabiilsusmehhanismi aluspõhimõtted ja alustame selle loomiseks vajaliku täienduse tegemist Euroopa Liidu toimimise lepingus. Ma tänan Riigikogu ja eriti Euroopa Liidu asjade komisjoni liikmeid toetuse eest nende vajalike sammude astumiseks.

Loomulikult on mündi teine pool Euroopa majanduse elujõulisus. Kui kiiresti suudame Euroopa viia uuele jätkusuutlikule kasvule? Debatt selle üle, kas maksumaksja raha eest saab tegelikult osta suuremat majanduskasvu või on sellised tehingud näilised ning lühiajalist kasu toovad, algas enne kriisi ja jätkub ilmselt veel kaua.

Kuid vaadates tänaseid trende Euroopas, võib kindlalt väita, et üldjuhul on kriisist väljumine olnud edukam nendes riikides, kus valitsused on hoidnud riigivõla kontrolli all ja eelarvedefitsiidi väikese. Rootsi, kelle vastavad näitajad madalad – nagu Eestiski –, näitab muljetavaldavat majanduskasvu. III kvartalis oli see eelmise aastaga võrreldes 6,9%.

Saksamaa, kes oma kaalukategoorias on riigivõla ja defitsiidi kontrollimise tõsise luubi alla võtnud, kasvas 3,6%. Vastavalt Eurobaromeetrile usaldab ka valija valitsusi, kus eelarvedefitsiit ja võlakoormus on madal. Tipus on Luksemburg, Rootsi, Austria ja Eesti.

Need näited on veenvad ja kinnitavad meie valitud tee õigsust. Hoolimata üleskutsetest ei suurendanud valitsus veel enne kriisi puhkemist riigi võlakooormust ega kasutanud kogutud reserve majandusdopinguks.

Juhul kui me oleksime seda teinud, oleksime nii selle kui järgmise aasta eelarvest kulutanud miljardeid kroone laenuintresside tasumiseks. Rääkimata laenusummadest, mida tuleks tagasi maksta. On riike, kes seda peavad tegema. Need on miljardid, mida meie saame täna suunata haridusse ja tänu millele suutsime hoida, mitte langetada pensione.

Tänu jätkusuutlikule ja alalhoidlikule eelarvepoliitikale loome kindla aluse jõukuse kasvaks tulevikus, võttes 17 päeva pärast 17-nda Euroopa Liidu liikmesriigina kasutusele euro. Ma kinnitan teile, et valitsus teeb kõik endast oleneva, et üleminek eurole oleks sujuv, ladus ja tõrgeteta. Eesti liitumine eurosooniga on sündimas tänu Eesti rahva ühistele pingutustele. Liitumine toob rohkem töökohti, suuremad pensionid ja kiirema majanduskasvu. See toob kaasa stabiilsuse, mis ükskord ometi lõpetab asjatundmatud ja lausa pahatahtlikud spekulatsioonid krooni devalveerimise teemal.

Olgu siinkohal selgeks räägitud ka teine valearusaam. Nimelt hinnatõusu väär seos eurole üleminekuga. Hinnad ei lange ega tõuse mitte eurole ülemineku tõttu, vaid turujõudude sunnil. Toon kaks näidet. Esiteks Slovakkia, kus võeti euro kasutusele 1. jaanuaril 2009. Samal perioodil langesid nii majandus kui ka hinnad. Kas tänu eurole? Ei. Hinnad langesid ilma igasuguse euro mõjuta samal ajal ka Eestis.

Praegu Eestis hinnad tõusevad. Aga hinnad tõusevad ka nii nendes riikides, kes kasutavad eurot, kui ka riikides, kes ei lähe eurole üle. Igasugune vale hinnastamine seoses üleminekuga on kurjast ja lubamatu. Kuid hinnatõus tervikuna ei tulene eurole üleminekust, nii nagu ka hinnalangus ei ole euro teene.

Austatud Riigikogu,

Kahtlemata on eurole üleminek selle valitsuse Euroopa suunalise poliitika kõige olulisem saavutus. Kuid mul on hea meel tõdeda, et ka meie teised 2007. aastal sätestatud sihid on saavutatud. Mis peamine – me oleme suutnud end kehtestada Euroopa Liidu tuumikus. Eelduslikult oleme valmis kiiremini edasi liikuma, kuid kindlasti ei soovi me lõhkuda Euroopa Liidu ühtsust ja terviklikkust. Eesti on vastu mistahes püsivate blokkide ja uute eraldusjoonte tekkimisele Euroopa Liidus.

Lisaks eurole on Eesti selle Riigikogu koosseisu ajal ühinenud Schengeni viisaruumiga. Siim Kallas, tänane Euroopa Komisjoni asepresident ja minu eelkäija, on sätestanud lõimumise edu mõõdikuks vabaduse määra.

Edukas lõimumine peaks tooma suuremad vabadused. Seda mõõdikut arvestades oleme mitte ainult Vabariigi Presidendi tsiteerides „kõige enam integreerunud riik Põhjamaades“, vaid ka üks vabamaid riike kogu maailmas. Olgu selle kinnituseks ka kodanike kasvanud vabadus viisavabalt reisida – näiteks Ameerika Ühendriikidesse.

Vabadus peab laienema. Toetame Schengeni viisaruumi laienemist Rumeeniasse ja Bulgaariasse. Toetame ka Euroopa Liidu kui terviku laienemist. Euroopa peab hoidma oma ukseid lahti neile, kellel on piisavalt tahet teha lävepaku ületamiseks vajalikud pingutused.

Austatud Riigikogu,

Mitte üksnes meie ei ole nihkunud Euroopa keskmesse, vaid ka Euroopa on üha rohkem kanda

kinnitamas Eestis. Detsembri alguses võtsid Euroopa Liidu siseministrid vastu poliitilise otsuse, et Eestisse luuakse IT-agentuuri peakorter.

Tallinnas hakatakse tegelema Euroopa Liidule oluliste suurte IT-süsteemide strateegilise planeerimisega ja vedama süsteemide arendustööd.

See on oluline samm, mis tugevdab Eesti IT-võimekust ja võimaldab ülejäänud Euroopal kasu saada meie teadmistest selles valdkonnas. See ei kukkunud meile lihtsalt üleöö sülle, vaid on mitme aasta püsiva töö vilj.

Ma pean kogu Euroopale väga oluliseks ka eelmisel ja üle-eelmisel aastal saavutatud kokkuleppeid kliima- ja energiapoliitikas. Ühtse Euroopa Liidu energiaturu loomine on Eesti energiajulgeoleku ja varustuskindluse tagamiseks ülioluline.

Pärast Eestit ja Soomet ühendava teise elektrisilla rajamist ei ole Eesti enam energeetiline saar Euroopa Liidus. Ühine energiaturg Põhjamaadega, millega lähitulevikus liituvad ka Läti ja Leedu, loob tarbijatele pikemas perspektiivis soodsa turu, mis tagab taskukohase elektrihinna.

Eesti jaoks on võrdsete turutingimuste tagamine elementaarne. Seetõttu on mul väga hea meel, et me oleme Euroopa Liidus üha rohkem pööranud tähelepanu ka Euroopa Liidu turule siseneva elektrienergia reguleerimisele.

Valitsus on olnud edukas nii Euroopa Liidu arengusuuna mõjutamisel kui ka liikmelisusest tulenevate hüvede kasutamisel. Perioodi 2007-2013 struktuurivahendite kasutamises ning toetuslepingute sõlmimise osakaalu arvestades oleme üks edukamaid liikmesriike. Vastavalt 16,7% ja 70,8% üldmahust. Selle aasta novembrilõpu seisuga oli Eestile Euroopa Liidu eelarvest laekunud kokku 17,7 miljardit krooni.

Tõstaksin eriti esile meie edu teadus- ja arendusfondide (ehk VII raamprogrammi) rahade kasutamisel. Sellel aastal ilmunud raamprogrammi aruannete põhjal ületab Eesti taotluste edukus 27 liikmesriigi arvestuses Euroopa Liidu keskmist.

Eesti on absoluutsel juhtpositsioonil võrrelduna riigi majanduse kogutoodanguga. Kokku on 286 Eesti partnerit saanud 730 miljonit krooni. See näitab meie teadusasutuste kõrget kvaliteeti ning suutlikkust. Ja raamprogramm on vaid poole peal.

Daamid ja härrad,

Eesti ei ole Euroopas üksnes saaja rollis. Eelkõige soovime me panustada Euroopa Liidu arengusse, et seeläbi tihendada Euroopa ühtelõimumist. Mul on rõõm, et meie partnerid kiitsid selle aasta juunis heaks Eesti initsiatiivil Soome, Taani ja Hollandiga koostöös sündinud algatuse luua aastaks 2015 Euroopa Liidu digitaalne ühtne turg.

Siseturg on Euroopa Liidu arengu mootor ja selleks, et see tulevikus jõukust ja heaolu toodaks, tuleb see kohandada digitaalsele ajastule vastavaks. See on Euroopa konkurentsivõime küsimus. See on küsimus sellest, kas Euroopa suudab tulevikus pakkuda kõrgepalgalisi ja kõrget lisandväärtust loovaid töökohti.

Kahjuks tuleb tunnistada, et hoolimata esimestest edusammudest telekommunikatsioonituru liberaliseerimisel ei suutnud me Euroopas seda edu edasi kanda. Alates 1990-ndatest hakkas uuesti kasvama lõhe Euroopa Liidu ja USA produktiivsuse näitajates.

Osadel hinnangutel võib lõhe üheks olulisemaks põhjuseks olla Euroopa väiksemad investeeringud digitaalsektorisse, mis omakorda on tulenenud turgude killustatusest. Meil on täna 27 suurepäraselt, kuid erinevat regulatsiooni, mis sisuliselt tähendab barjääre digitaalse ühtse turu toimimisele. Need barjäärid tuleb kõrvaldada.

Me peame looma võimalused majanduse piiriüleseks toimimiseks digitaalsfääris. Looma ühtse platvormi piiriülesele e-autentimisele, e-hangetele, e-kaubandusele, tarbijakaitsele ja autoriõigustele.

See ei saa olema lihtne. Iga tõkendi taga peitub kellegi ärihuvi – soov säilitada status quo. Me ei tohi sellega leppida. Ma tunnustan Euroopa Komisjoni juba tehtud töö eest, kuid palju on veel teha. Loodan, et kõik järgnevad tulevased eesistujariigid, kelle õlgadele langeb antud õigusaktide menetlemine – eelkõige Poola ja Taani –, võtavad selle oma südameasjaks.

Austatud Riigikogu,

Euroopa tervikuna on täna endiselt maailma suurim majandusruum. Kuid Euroopa osakaal terve maailma majandusest ja kaubandusest on kahanemas. Selleks, et säilitada ja kasvatada meie heaolu, peame senisest rohkem pingutama.

Üheks olulisemaks järgmise Riigikogu koosseisu ajal lahendamist vajavaks küsimuseks on Euroopa Liidu järgmises pikaajalises eelarveraamistikus kokkuleppimine. Euroopa Liidu eelarve tuleb tänasest enam panna Euroopa konkurentsivõime teenistusse. Näiteks üle-euroopaliste taristute loomisse ja arendamisse, teadus- ja arendustegevusse.

Eelarve põhiküsimuseks on sisu, mitte see, kes kui palju maksab ja kes kui palju saab. Eesti konkurentsivõime pikaajalise kasvu tagamiseks ei ole oluline üksnes ainult see, kuidas me ise Euroopa Liidu eelarvevahendeid kasutame, vaid ka see, kuidas kasutavad neid vahendeid meie naabrid nii lähedal kui kaugel.

Senisest enam tuleb eelarvevahendite kasutamist suunata piiriüleste projektide rakendamiseks. Selles protsessis on meile abiks makroregionaalsed strateegiad – nagu näiteks Läänemere strateegia. Konkurentsivõimelise sisemise majandusruumi loomine ei ole piisav. Me peame lisaks haarama kinni ka võimalustest siseturu geograafiliseks laiendamiseks. Euroopa partneritele tuleb anda võimalus siseturul osalemiseks. Ideaalis nii, nagu on täna meiega lõimunud Norra.

Loomulikult on siseturu vabaduste laiendamise eeltingimuseks siseturu reeglite täitmine. Siseturu laiendamine idapartneritele peaks olema oluline osa meie püüdest lõimida meie naabreid tihedamalt Euroopasse, mitte poliitilise lõimumise aseaine.

Austatud Riigikogu,

Ma tänan teid meeldiva ja usaldusväärse koostöö eest Euroopa Liidu poliitika kujundamisel ja teostamisel. Selle koostöö tulem oli minu tänase kõne sisuks.

Eesti Euroopa Liidu poliitika sünnib koostöös ja kannab endas kollegiaalsuse pitsert. Mitte üksnes Riigikogu ja valitsuse vahel, vaid ka valitsuse siseselt. Euroopa Liidu poliitika igapäevase teostamise kõõgipool toimib täna valitsuses ühtsemalt, koostööaltimult ning koordineeritumalt kui 4 aastat tagasi. Minu soov on, et see areng süveneks.

Ma soovin kasutada mulle antud võimalust, et tänada tubli töö eest Euroopa Liidu suunal kõiki Eesti ametnikke ja diplomaate. Nende pühendumus ja asjatundlikkus on olnud valitsuse edu

vundamendiks. Seda nii eurole ülemineku kindlustamisel, IT-agentuuri Eestisse toomisel kui ka Euroopa Liidu arendamisel.

Olen kindel, et valija teeb märtsis otsused, mis muudavad Eestit ja Euroopat tugevamaks, ning et Riigikogu moodustab valitsuse, mis astub jätkusuutlikud sammud 2018. aastal toimuva Eesti Euroopa Liidu eesistumise ettevalmistuste käimalükkamiseks.

Täna tähelepanu eest.